

INFORMACIJA APIE DARBO GINČŲ KOMISIJŲ VEIKLĄ

Lietuvos Respublikos valstybinėje darbo inspekcijoje prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – VDI) nuo 2013 m. sausio 1 d. pradėjo veikti darbo ginčų komisijos.

Šiuo metu galiojančio ikiteisminio individualių darbo ginčų nagrinėjimo darbo ginčų komisijose modelio sukūrimo tikslai buvo efektyvus, greitas, paprastas ir nemokamas individualių darbo ginčų nagrinėjimo procesas; socialinės įtampos tarp darbuotojo ir darbdavio mažinimas; darbo teisinių santykių šalių skatinimas supaprastinta tvarka ginti savo pažeistas teises ir kt. Keturių metų darbo ginčų komisijų veiklos praktika rodo, kad darbo ginčų komisijų steigimas pasiteisino ir numatyti socialiniai tikslai yra pasiekiami, nes per 4 metus darbo ginčų komisijoms buvo pateikta ir išnagrinėta virš 21 000 prašymų, kuriuose dauguma išdėstytų reikalavimų buvo patenkinti.

VDI Asmenų aptarnavimo ir teisės taikymo skyriaus (toliau – Skyrius) specialistai, nuolat stebėdami VDI teritorinių skyrių darbo ginčų komisijų (toliau – DGK) veiklą bei atlikdami DGK veiklos statistinę analizę, konstatavo, kad susiformavo stabili pateiktų DGK prašymų skaičiaus didėjimo tendencija. Tuo tarpu nesikeičia nedidelio nepatenkintų DGK sprendimais šalių kreipimosi į teismus atvejų skaičius – ne daugiau kaip 5 proc. darbo bylų toliau nagrinėjamos teismuose. Iš jų labai mažai (mažiau, nei 15 proc.) DGK darbo bylose priimtų sprendimų teisme koreguojami. Tai rodo, kad DGK priima objektyvius sprendimus, o pirmininkai surašo pagrįstus ir kvalifikuotus sprendimus.

Pagal statistinius duomenis, DGK pirmininkai vidutiniškai per mėnesį išnagrinėja apie 40 darbo bylų. Toks didelis DGK pirmininkų darbo krūvis, pastovus bendravimas su socialiniais partneriais ir konfliktinių situacijų nagrinėjimas reikalauja daug protinės veiklos ir sukelia daug emocinės įtampos, o tinkamas DGK sprendimo surašymas reikalauja aukštos kvalifikacijos. DGK nagrinėjamos labai sudėtingos bylos dėl materialinės atsakomybės, kai piniginiai reikalavimai kartais viršija 50 000 Eur ribas ir pagrįsto sprendimo priėmimas reikalauja aukščiausio teisinės atsakomybės laipsnio ir itin aukštos kompetencijos.

Be to, įgyvendinus naują socialinį modelį bei įsigaliojus naujam Darbo kodeksui, DGK funkcijas numatyta išplėsti, pavedant nagrinėti visus individualius darbo ginčus be išimčių (įskaitant ginčus dėl atleidimo iš darbo teisėtumo, neturtinės žalos atlyginimo ir kitus ginčus, kurie šiuo metu nagrinėjami tiesiogiai teisme) bei kolektyvinius darbo ginčus dėl teisės. Tai reikalaus dar aukštesnės DGK pirmininkų ir narių kvalifikacijos, gilesnių teisminės praktikos (ne tik Lietuvos, bet ir tarptautinės) žinių bei atsakomybės priimant sprendimus jautriausiais, su asmenų darbo ir socialinėmis garantijomis susijusiais, klausimais.

DGK per 2016 m. gavo 5574 asmenų prašymus dėl darbo ginčų nagrinėjimo. Ir toliau stebima prašymų skaičiaus, pateikiamų DGK, didėjimo tendencija - prašymų gauta 4 proc. daugiau, nei per 2015 m. (5358). Per 2016 m. DGK išnagrinėjo (kartu su gautais praėjusiais metais) 5591 prašymą. Vidutiniškai kiekviena DGK per 2016 m. išnagrinėjo 399 prašymus, per mėnesį – 33 prašymus.

Per 2016 m. didžiausias krūvis teko VDI Kauno teritorinio skyriaus DGK, jos vidutiniškai išnagrinėjo po 472 prašymus. VDI Vilniaus teritorinio skyriaus DGK teko išnagrinėti vidutiniškai po 433 prašymus. Mažiausiai prašymų nagrinėjamu laikotarpiu buvo gauta Telšių ir Alytaus teritorinių skyrių DGK, kurios išnagrinėjo atitinkamai po 271 ir 227 darbo bylas.

Išlieka nepakitusi nuo pat DGK veiklos pradžios susiformavusi tendencija, kad absoliuti dauguma prašymų pateikta dėl darbo užmokesčio ir su juo susijusių sumų išieškojimo. Tokių prašymų gauta 5123, kas sudaro 91,9 proc. visų 2016 m. gautų prašymų.

Pagal turimus statistinius duomenis DGK per 2016 m. priėmė sprendimų dėl 3.787.813,35 Eur išieškojimo darbuotojų naudai ir 230.130,00 Eur – darbdavių naudai.

Paminėtina, kad 2017 m. DGK veiklos tendencijos išlieka – per š.m. I ketvirtį gauta 7 proc. daugiau prašymų dėl darbo ginčų nagrinėjimo, nei tokiu pat laikotarpiu buvo gauta 2016 m.